

Název programu:	SVĚT, KTERÝ VIDÍM
Setkání:	1.
Hlavní myšlenka programu:	Kdo je můj kamarád? V čem je dobré, že jsme každý jiný? K čemu je vzájemná tolerance a schopnost spolupráce? Komu mohu důvěřovat? Na tyto otázky budeme společně hledat odpovědi a z nich vyplývající skutečnosti budeme dávat do souvislostí s vlastní zkušeností žáků. Úvodní program tímto způsobem uvede témata celoročního setkávání, která se budou věnovat objevování a prožívání života vlastního i druhých lidí, hledání rozdílného i společného a dojít tak k pochopení fungování světa, který nás obklopuje. Na závěr si žáci z připravených obrázků vyrobí pexeso přátelství, které si odnesou do třídy.
Cílová skupina:	2. třídy základních škol
Obsah učiva:	<ul style="list-style-type: none"> • práce s příběhem – kdo je kamarád, každý jsme jiný a přece spolu, vzájemná pomoc • spolupráce – výroba pexesa přátelství, výroba společného obrázku
Cíle programu:	<p>V oblasti Multikulturní výchovy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na základě příběhu žáci objevují, kdo je skutečným přítelem, kdo je má rád. Uvědomují, že jsme každý různý a jedinečný, ale že vzájemnou tolerancí a spoluprací si můžeme být vzájemně nápomocní. • Žáci se učí jednání s cizími lidmi, uvědomují si různá nebezpečí, která jim mohou hrozit. <p>V oblasti Osobnostní a sociální výchovy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žáci si vyzkouší práci na společném úkolu, hledají výhody spolupráce mezi sebou. • Žáci pojmenovávají vlastnosti a hodnoty, které jsou důležité pro vzájemnou spolupráci; učí se hledat své místo v kolektivu.
Organizace řízení učební činnosti:	Frontální, skupinová
Organizace	Prostor mimo školu

*Organizace řízení: frontální, skupinová, individuální

Organizace prostorová: učebna školy, tělocvična, specializovaná učebna...

SCÉNÁŘ PROGRAMU

1	Uvedení do tématu: představení programu celoročního setkávání; motivační příběh
2	Motivační příběh o třech kamarádech; každý jsme jedinečný; tvoření příběhu
3	Práce s příběhem: každý jsme jiný a přece spolu; kdo mi pomůže, kdo mi chce ublížit, co znamená opravdová pomoc
4	Závěr: výtvarná činnost; společný obrázek; výhody spolupráce

POMŮCKY

- Balicí papír, tlusté fixy; text pohádky Slon a mravenec od Daisy Mrázkové (**Příloha č. 1**); karton, špejle a obrázky zvířátek na výrobu loutek (**Příloha č. 2**); dataprojektor, notebook
- lepidlo, izolepa, voskovky, tužky, noviny na stoly; větší papír na malování (balicí papír, papír A3)

PODROBNÝ KOMENTÁŘ K JEDNOTLIVÝM BODŮM SCÉNÁŘE

1	Uvedení do tématu: představení programu celoročního setkávání
---	--

V úvodní části žákům letor nastíní témata a průběh celoročního setkávání. Poté si žáci mohou vytvořit jmenovky a představit se krátce lektorovi.

2	Motivační příběh o třech kamarádech; každý jsme jedinečný; tvoření příběhu
---	---

Lektor s žáky si sedne do kruhu a vyzve je, aby každý postupně řekl jedno slovo, které ho napadne, když se řekne „kamarádství“.

Lektor využije příběh na motivy pohádky Slon a mravenec od Daisy Mrázková, který je v příloze zpracován do scénáře (**viz Příloha č. 1** – 1. část). Tento scénář lektor převede do podoby loutkové divadla a sehraje ho žákům. Může k tomu použít i drobné rekvizity či kulisy. Vytvořit si tak může kulisu jeskyně či lesa. Použít může také drobné klacíky na podpalování ohně, či smetáček na zametání jeskyně, apod. Po přehrání si s žáky povídá o tom, co viděli a co je na soužití těchto zvířátek zvláštní. Jaké vlastnosti mají tato tři zvířátka, co umí a co nedovedou, v čem jsou silní a v čem slabí. Lektor vlastnosti zvířátek zapisuje na arch papíru či na tabuli. Zapsání vlastností je velmi důležité, protože na ně bude lektor navazovat v další části lekce.

Lektor rozdělí žáky do skupin po třech. Žáci si ve skupinkách rozdělí role – mravenec, veverka, slon a pokusí se vymyslet další možnou situaci, kterou spolu mohla zvířátka zažít a kde se ukáže, jak jsou všichni tři rozdílní. (Pokud žáci neví, může jim letor napovědět: např. společný výlet – mravenec chce něco krátkého, slon chce jít daleko nebo veverka vaří oběd, mravenec toho chce málo a ne moc kořeněné, slon toho chce hodně a hodně koření, atd.). Každá skupinka pak tuto situaci přehraje jako krátkou scénku ostatním. Mohou k tomu využít

buď loutky, nebo hrát sami za sebe. Lektor se pokaždé ptá žáků, co viděli a jak se rozdílily mezi zvířátky projevíly.

3

Práce s příběhem: každý jsme jiný a přece spolu; kdo mi pomůže, kdo mi chce ublížit, co znamená opravdová pomoc

Lektor vede s žáky diskuzi o tom, proč spolu zvířátka zůstávala, i když byl každý jiný. Lektor přečte žákům část příběhu (**viz v Příloze č. 1 – 2. část**). Lektor se ptá žáků, co si myslí, že veverka druhé veverce odpověděla. Zda má zůstat s mravencem a se slonem nebo zda by jí přeci jenom nebylo lépe s veverkami. Lektor odpovědi dětí nekomentuje – nic, co žáci řeknou, není špatně ani správně.

Lektor dohraje žákům příběh, jak veverku chytí lovec a jak ji mravenec a slon zachrání. (**viz Příloha č. 1 – 3. část**). Poté, co žáci zhlédnout konec příběhu s nimi vede lektor diskuzi o tom, co viděli. Bylo dobré, že veverka zůstala s kamarády? Jak ji vlastně slon s mravencem osvobodili? Jaké své schopnosti použili k tomu, aby ji zachránili? (Zde se může lektor vrátit k vlastnostem zvířátek, které žáci jmenovali na začátku a které se zapisovali na arch papíru či na tabuli.) Co by se stalo, kdyby šla veverka bydlet k ostatním veverkám? Lektor může žákům na závěr sdělit to, co opravdu řekla veverka té druhé veverce v našem příběhu (co je napsáno ve scénáři, v knize). „**Víš, proč nechci odejít z jeskyně k vám veverkám? Protože slon a mravenec jsou mí kamarádi, a proto chci zůstat s nimi.**“

Závěr z diskuze: I když jsme každý jiný, můžeme být dobrými kamarády a navzájem se doplňovat a pomáhat si. Právě tato naše jedinečnost nám může být vzájemně prospěšná.

Lektor vyzve žáky k tomu, aby si našli v prostoru každý své místo. Každý sám za sebe si představí, jak se asi cítila veverka, když ji lovec chytil. Svůj pocit se pokusí vytvořit pomocí sochy (živý obraz, socha, která vyjadřuje pocit strachu, úzkosti, smutku,...). Žáci mohou svůj pocit vyjádřit i slovy. Vytvoří sochu a zůstanou v ní. Lektor postupně obejde jednotlivé sochy – žáky, pokud se jich dotkne, řekne každý žák za sebe jednu větu či slovo, které bude vyjadřovat, co veverka cítí. Lektor může tuto činnost otevřít větou: „Jak se veverka cítíš, teď když tě chytil lovec a odnáší si tě domů? Na co myslíš?“ (Žáci většinou odpovídají: Mám strach. Bojím se, že se už nikdy neuvídím se svými kamarády. Bojím se, že mě lovec zabije. Pomoooo!!!, atd.)

Poté se lektor s žáky posadí do kruhu a ptá se jich, zda se někdy cítili podobně jako veverka? Zda se někdy báli, že jim někdo ublíží? Může se to stát, že někdo někoho odnese? Může nám někdo takto ublížit? Kdo nás může zachránit, kdo nám může pomoci? (rodiče, učitelé, známí, policie...). Komu můžeme důvěřovat? (lidem, které známe nejlíp – rodiče, prarodiče, rodina, učitelé, kamarádi...)

4

Závěr: výtvarná činnost; výhody spolupráce

Varianta č. 1:

Na závěr setkání si žáci mohou vytvořit vlastní papírové loutky veverky, slona a mravence, které si odnesou do třídy, kde si mohou vytvořit a přehrát další příběhy těchto kamarádů nebo si loutky vystavit tak, aby jim připomínaly příběh o vzájemné toleranci a kamarádství. Podle času si může každý žák vytvořit buď všechny tři zvířátka, nebo se vytvoří trojice a každý žák si v této trojici vyrobí jedno zvířátko. Zvířátka lektor předem vytiskne (**viz Příloha č. 2**), žáci si je vymalují a podlejí kartonem či jiným pevným papírem. Na závěr zvířátka vystříhnou a přilepí pomocí izolepy či lepidla na špejli.

Varianta č. 2:

Žáci se rozdělí do dvojic. Dostanou velký papír (nejlépe baličák nebo papír o rozměru A3). Lektor s žáky na něm vymezení tři prostory (rozdělí papír na tři části). Jde o to, aby měl na papíře každý žák svůj prostor na kreslení a mezi tím zůstala jedna část volná. Ideální jsou proto dvojice. Volný prostor zůstává uprostřed papíru. Každý žák ve dvojici má tak svoji část papíru, na kterou namaluje něco, co ho z dnešního setkání zaujalo a co se týká kamarádství. V okamžiku, kdy má každý namalovaný svůj obrázek, vyplní společně prostřední volný prostor, tak aby obě nakreslené části spojoval a doplňoval. Tato část by měla být výsledkem vzájemné souhry a spolupráce v dané dvojici. Pokud jsou žáci zdatní, mohou tuto volnou část obrázku dokreslit beze slov. To znamená, že se na společné kresbě nedomlouvají dopředu, ale tvoří ji společně, s ohledem na druhého. V obou případech je potřeba vzájemná spolupráce, schopnost se domluvit (někdy i beze slov) a vzájemně se tolerovat. Proto je důležité, aby lektor všechny tyto aspekty spolupráce společně s žáky pojmenoval. V následné diskusi se pak může lektor s žáky vrátit k tomu, co poznali během tohoto setkání. Že jsme každý jedinečný (každý namaloval svůj vlastní obrázek), a že tato jedinečnost a rozdílnost není na obtíž, ale že nám naopak může být nápomocna v naší vzájemné spolupráci a v našem společném fungování (ve skupince, ve třídě, v rodině, ...). (Obrázek se zaplnil a stal se kompletním díky naší spolupráci.)

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Scénář Slon a mravenec

Příloha č. 2: Předloha pro loutky